

Đề bài

Nhân dân ta thường nhắc nhở nhau:

Không thầy đố mày làm nên

Nhưng có lúc lại khẳng định:

Học thầy không tày học bạn

Hai câu tục ngữ đó có chỗ nào mâu thuẫn nhau? Ở mỗi

câu tục ngữ có điểm nào đúng, điểm nào chưa đúng?

Theo em, nên hiểu vấn đề học ở thầy và học ở bạn như thế nào cho đúng?

Bài làm

Từ xưa đến nay, nhân dân ta vẫn gìn giữ, nâng niu truyền thống tôn sư trọng đạo, luôn thuộc nằm lòng câu ca dao:

Muốn sang thì bắc cầu Kiều

Muốn con hay chữ phải yêu mến thầy

Bởi vì chính người thầy đã hướng dẫn, uốn nắn chúng ta trở nên người hữu ích cho xã hội. Khẳng định mạnh mẽ vai trò và tác dụng của người thầy, tục ngữ có câu:

Không thầy đố mày làm nên

Trong khi đó, chính tục ngữ cũng lại có câu:

Học thầy không tày học bạn

Vậy quan niệm trong hai câu tục ngữ trên có gì mâu thuẫn nhau hay có gì chưa thỏa đáng? Và người học sinh chúng ta nên hiểu việc học thầy và học bạn như thế nào cho đúng?

Qua câu tục ngữ *không thầy đố mày làm nên* ông bà chúng ta đề cao vai trò, vị trí, tác dụng quyết định tuyệt đối của người thầy giáo đối với học sinh. Không có sự giáo dục, uốn nắn của thầy thì chúng ta sẽ không bao giờ làm nên bất cứ việc gì cả.

Ngược lại, câu tục ngữ sau cũng không hoàn toàn phủ nhận vai trò của người thầy giáo nhưng lại quá đề cao vai trò của bạn bè trong quá trình học tập, rèn luyện nên cho rằng học bạn là có kết quả hơn học thầy.

Như vậy xét cho cùng hai câu tục ngữ trên không hề mâu thuẫn nhau vì đều đề cập vai trò của người thầy giáo trong sự nghiệp đào tạo, giáo dục con người nhưng có khác nhau ở mức độ: Câu đầu quá đề cao, câu sau lại coi nhẹ vai trò và tác dụng đó.

Đúng là cả hai câu tục ngữ đều nhìn nhận vấn đề chưa được thỏa đáng. Cho rằng: *Không thầy đố mày làm nên* là coi người thầy giáo có vai trò quyết định tuyệt đối trong quá trình học tập trong sự rèn luyện thành người của người học sinh thì đúng là quá đáng. Tuy người thầy giáo có vai trò rất lớn trong sự thành đạt của học trò nhưng không phải là quyết định tất cả. Chính nhờ thầy là lớp người đi trước truyền đạt lại mà học trò là người đi sau mới có được các kiến thức mới mẻ, mới hiểu ra bao điều hay lẽ phải, hướng dẫn cho học trò từng bước đi lên vững chắc hơn. Nhưng chỉ có sự làm việc của người thầy thôi chưa đủ. Bên cạnh sự tận tâm hướng dẫn của thầy đòi hỏi phải có sự nỗ lực chủ quan của học trò. Người thầy dù có hết lòng hết sức và truyền dạy hay cách mấy mà học trò thiếu ý thức, không chịu cố gắng học tập thì cũng không làm sao nên được. Hơn nữa, chỉ học ở trường thôi chưa đủ. Học trò còn phải học hỏi thêm ở cuộc sống ngoài xã hội trong gia đình và cả bạn bè nữa.

Trái lại nếu ta khẳng định: *Học thầy không tày học bạn* thì đúng là quá hạ thấp vai trò người thầy và đề cao quá đáng vai trò của bạn bè trong quá trình tiếp thu kiến thức và rèn luyện. Đúng ra, bạn bè chỉ có thể đóng vai trò giúp đỡ, hỗ trợ, trao đổi thêm để cùng tiến bộ chứ nếu *không tày* thì không ổn. Và lại, bạn bè chỉ giúp đỡ được nhau khi có sự bảo ban hướng dẫn của thầy giáo, khi bạn bè biết thương yêu thông cảm và đoàn kết với nhau, có cùng chí hướng, cùng quyết tâm nỗ lực đi lên. Khi ấy học bạn mới mong có kết quả được. Trong việc học tập của mọi người đâu phải lúc nào hay bất cứ ai cũng có thể gặp được bạn tốt sẵn sàng giúp đỡ mình một cách chân thành vô tư. Thành ra coi nhẹ vai trò tác dụng của người thầy giáo và quá đề cao việc học tập ở bạn bè và kết luận rằng học bạn có kết quả hơn học thầy là không chính xác.

Thấu suốt ý nghĩa của hai câu tục ngữ trên ta không thể hoàn toàn tán thành câu nào, bỏ qua câu nào. Phải biết khéo léo vận dụng cả hai câu vào quá trình học tập của mình. Cả hai câu tục ngữ sẽ bổ sung cho nhau về mặt ý nghĩa và đem lại cho ta những bài học bổ ích trong việc rèn luyện để vươn lên của mình. Ta phải xác định vai trò của người thầy giáo đối với việc hướng dẫn dạy dỗ chúng ta công lao thật to lớn. Muốn làm nên, nghĩa là thành đạt, chủ yếu ta phải học ở thầy, nhưng về phía bản thân phải có sự nỗ lực phấn đấu không ngừng và đồng thời cũng phải biết học hỏi thêm ở thực tế cuộc sống của gia đình và đặc biệt là ở bè bạn để hỗ trợ giúp đỡ lẫn nhau trong học tập và rèn luyện, có như vậy mới mong đạt kết quả tốt đẹp được.

Tóm lại, cả hai câu tục ngữ trên nếu đứng riêng ra thì mỗi câu đều không được đúng hoàn toàn và nhìn bề ngoài có vẻ mâu thuẫn nhau. Nhưng nếu chúng đi cùng với nhau chúng ta sẽ nhận được từ chúng một lời khuyên đầy đủ nhất, đúng đắn nhất. Phải coi trọng việc học thầy đồng thời cũng phải kính trọng thầy theo tinh thần tôn sư trọng đạo của cha ông: *Nhất tự vi sư, bán tự vi sư*. Bên cạnh đó, cũng phải biết thương yêu đoàn kết, khiêm nhường học hỏi ở bè bạn, cùng giúp đỡ nhau tiến bộ.